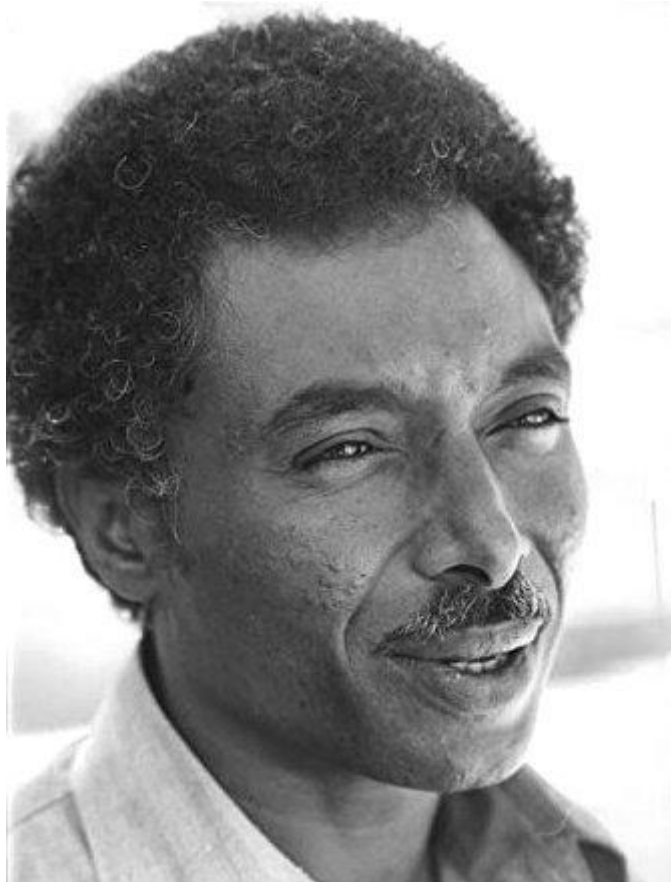

ህጅክ ምስል ሽሂድ ምሔርባይ

ረመዳን መሐመድ ኑር

ሰውረት ኤረትሮፕ አስክ እለ ለኢትፊተሽ ታጅር ወርዙቅ ታሪክ ክም ትመልክ እመር ቱ። እብ መናሰበት 10ይት ሰነት ሕርፕት ኤረትሮፕ ምስል ሽሂድ ገዲም ምናድል ሮመዳን መሐመድ ኑር፡ እት ታሪክ ሰውረት ኤረትሮፕ ወተጃርቡ ለረከዘ ህድግ ፋይሐት ጋብኣት ዐለት። ገሌ ምነ ህጅክ ምኤምራይ ታሪክ ዶ/ር ኣሕመድ ሐሰን ደሕሊ ምሰሉ ለወደዩ ሰበት ቱ ምኑ ለትነሰኣ ቱ።

ኤረትሮፕ ሓዳስ (12,19, 26 ጃንዋሪ 2022)

መሐመድጅምዕ መሐመድዑመር

ስኣል፡ ሰልፍ ክሉ ናይ ወጠንዮት ወስዖሰት ፈዛዐትከ እት አደቀቦት ዶር ለዐለ እግሎም ጋራት እግል ትሽራሕ እግልነ?

ሽሂድ ረመዳን፡- ምን እት ወክድ ለሀይ እት ኤረትርዮ ለዐለት ሓለት ስያሰት እንዴ ፈንቴክ እሊ ወእሊ እት ፈዛዐት ስያሰት ተረት ዐለት እግሉ እንዴ ትቤ እግል ትርአዮ ኢትቀድር። ምናተ ክእኒ እብል እት ሀሌኮ፡ አቶብዩ ምን ብዳዩት ለእት ፍንጌ ኤረትሮ ወአቶብዩ ለገብአት ፈደራልዮት እግል ሐንፈሶት፡ ሓዛብ ስያሰት እግል ሃገነት፡ ጀራይድ ኤረትርዮ እግል አብጠሮት፡ መሕበር ሸቃለ ኤረትርዮን እግል መኔዕ ነስእዎ ለዐለው ከጥዋት፡ እብ ካልእ እንክር ሀዩ ምጅልስ ኤረትርዮ እሊ ከጥዋት እሊ እግል ደሰቱር ፈደራሽን ለከይድ ቱ እንዴ ቤለው ክም ሰቀው እት ፍንጌ ሕኩመት ኤረትርዮ ወፈደራልዮት ሰልጠት አቶብዩ ለትከለቀ ክላፍ፡ ዶር ዳርሳም ኤረትርዮን እት አስመረ፡ ምን ሰነት 1954 እንዴ አስተብደ ሑ ወልድኣብ ወልዴማርያም ምን ራድዮ ካይሮ ጠልቆ ለዐለ ተዕቢአት ስያሰት፡ እብ ክሉ እንክር ኤረትርዮ ገብእ ለዐለ ነሻጣት፡ እት ቤት ምን ገብእ ወእት ሻሬዕ ናይለ ወክድ ለሀይ ድግም ዐለ። እት ክእኒ ትመስል ሓለት ፈዛዎቹ እት ስያሰት ምስል ዐሚም አቶብዩ እግል ኤረትርዮ ለትፈጠረ እቢ ወነኪር እስትዕማር እግል ልብሸል ቀድረ። እለ መቃወመት ኤረትርዮን እብ እድራባት ወአሴራሰ ሰላም ምን አስመረ እንዴ ሐልፈት እት መዳይን ዐሰብ ወባጼዕ ልዔት። ክም ደረሰ እብ ሂገ አምሐረ እግል ኢንድረስ፡ ናይ አምሐረ ስያሰት ደረሰ ወአድረሶት እት ኤረትርዮ ትዓረድነ። ክም እግለ እፈቅድ እት ሰነት 1956 እት ካልአይት ደረጀት መድረሰት ቀ.ሃ.ሲ. አቶብዩን ደረሰ እት ሀለው፡ ኤረትርዮን ደረሰ በንዴረት አቶብዩ ይእንሰቅል እንዴ ቤለው ትቃወመው።

ስኣል፡- መቃወመት ደረሰ ከአፎ ሸክል ጸብጠት ዐለት?

ሽሂድ ረመዳን፡- እብ ግርፈ ድራሰት ለአንበተ እድራብ፡ እት ሳባር ወአክረቦት አላት ምህሮ ትዐደ። እሊ እምበል ንዛም ወተንሲቅ ለአንበተ ሸክል ንዙም ወስያሲ እግል ልጽበጥ ወክድ ኢነስኣ ምኑ። እሊ እት እለ መድረሰት እለ ለአንበተ እድራብ እተ እንዴ ኢልትከረዕ ክምስል ዐልመት ለረክበት ሰረት እት ክለን መዳርስ ኤረትርዮ ለዐ። እብለ ገበይ እለ ሀዩ እግል ስያሰት አቶብዩ እግል ንጋብሀ ወነዓርደ ክም እንቀድር እት ደማነት ሰበት በጽሐነ እት ሰነት 1957 እብ መጃሚዕ አስክ ምስር ጊስነ። ዐጀል ሐረከት ንዳል ሸዑብ ኤረትርዮ ክም አዳምዬ ረአስ ቀደም እግል እዋሌ ወእበ ብዬ ተ ቅድረት እግል እሻርክ እት ዐጀ አቅበልኮ።

ስኣል፡- እትለ ወክድ ለሀይ ለዐለት ሓለት ስያሰት ምስር እት ረአስከ ሚ ተአሲር ወዴት?

ሺሂድ ረመዳን፦ ናይ ስያሱት ፍክርዬ ወፈሃዓቼ እብ ፍንቱይ እት ሐረካት ተሕሪር እትለ እት ካይሮ ለዐልኮ እቱ ወክድ ፈይሐ ወበሽለ። እምበል እሊ እተ ወክድ ለሀይ እት ምስል ብዝሓት ሐረካት ተሕሪር አፍሪቀ እት ምስር ዐለዩ። እሊመ ናዩ ተአሲር ዐለ እግሉ።

ስኣል፦ እት ሰነት 1961 ሜላድ ጀብሀት ተሕሪር ኤሪትሮፕ ዐለት። እንታመ ለወክድ ለሀይ እት ካይሮ ዐልኮ። እትሊ ታሪካይ ሞዳይ ሽዑርካ ወከጥዋትከ ሚ ዐለ?

ሺሂድ ረመዳን፦ እብ ዓመት ጀብሀት ተሕሪር ኤታን ወጠን ወሓዚ ሸዑብ ኤሪትሮፕ ክምሰል ቱ ክም አመርዴነ። አነ ወክልኦት መሳኒቹ ሜዳን እግል ንፍገር ዋፈቅነ። ምናተ ረቢ ኢኮትበዩ እግልነ ወምራድነ እግል ልትመም ኢቀድረ። ስኣል፦ እግል ሚ? ሺሂድ ረመዳን፦ መስደድ ወክርበት ሰውረት ለትክሀሎ እቱ ዕምር ባጽሓም ኢሀሌኩም ቤለውነ። ቀደም ሜዳን ነኡቴ ተድሪብ ዐስከሪ እግል ንንሳእ ክም ቱ አስአለውነ።

ስኣል፦ ቀሪር መኔዕኩም ምን ፈገር ሜዳን አስክ ሚዶል አተላለ?

ሺሂድ ረመዳን፦ አስክ ደነግብ 1962 አተላለ። እት ሰነት 1963 እት ሱርፕ ተድሪብ ዐስከሪ ነስኣነ። ለተድሪብ እግል 4 ወሬሕ ዐለ። እተ ቀደምነ እት ሰውረት ፋግራም ለዐለው መልሀያምነ ትሓበርነ። ስኣል፦ እት ሱርፕ ተዕሊም ለነስኣኩም ከም ነፈር ዐልኩም? ሺሂድ ረመዳን፦ 19 ነፈር ዐልነ። ስኣል፦ ሓለት ሰውረት እተ ወክድ ለሀይ ከአፎ ዐለት? ሺሂድ ረመዳን፦ እት ሰውረት ንትሓበር እት ሀሌነ። ሜርሓይ ሰውረት ኤሪትሮፕ ሑ ሓምድ እድሪስ ዓዋቴ እስትሽሁድ ዐለ። ምናተ እስትሽሃዱ ዳልያም ይዐልነ። ግረ እስትሽሃዱ እት ፍንጌ ሜርሓት ዐሳካር መትፈናታይ ወመትካፋል እግል ልትርኤ አንበተ። እሊ መትካፋል እሊመ ሕነ ፍህማሙ ይዐልነ። ሸባህ እብ ሸባህ እግል ንአምሩ ቀድርነ። አስባብ መበገሲሁ ሚ ክምሰል ቱ አመርነ።

ስኣል፦ ሸክለ ክላፍ ወመትፈናታይ ናይለ ወክድ ለሀይ ሚ ዐለ?

ሺሂድ ረመዳን፦ ለክላፍ ስያሲ እንዴ ኢገብእ እብ ቀበልየት ዐለ። እት ፍንጌለ ምን ሱዳን ለፈግረው ወምን ከርስ ኤሪትሮፕ ለናደለው መጃሚዕ ለትክለቃ ቱ።

ስኣል፦ ግረ እስትሽሃድ ሓምድ እድሪስ ዓወቴ መስኡልየት ንዳል መሰላሕ ለረፍዐ መን ዐለ?

ሽሂድ ረመዳን፦ ብዝሓም ሜርሐት መጽአው። ምኖም ዎሮ ሓምድ እድረስ ሓጅ ህቱ ክምሰል አስተሽሃደ አካነትቱ መሐመድ ዑመር አቡጥያረ ጸብጠዎ ወክእኒ ለሓለት አተላሌት።

ስኣል፦ ሜዳን ክም ፈገርክ እት ምግብ ምናድሊን ለርኤካህ መትፈናታይ ወክላፍ እግል ሀወኖት እብ ከአፎ ትሻርክ ወትከድም ክምሰል ዐልከ ወሽርሐከ እግልነ?

ሽሂድ ረመዳን፦ ለክላፍ ጋብሀናሁ እግል ኢበል እቀድር። ምን መብደእነ ግረ እግል ንትወለብ ሓሰባም ይሕነ። እብ ቅድረትነ እት ባልሐትለ መትፈናታይ ተረትነ ወዴነ እግል ኢበል እቀድር። እትለ ክላፍ እንክር ስበት ኢጸበጥነ ክሉ ለነስአናሁ መበዳራት ባልሐትለ ክላፍ እብ ክሉ ልትቀበል ዐለ። ስኣል፦ እተ ወክድ ለሀይ ዕላቀት ሽዑብ ወሰውረት ከአፎ ዐለት? ሽሂድ ረመዳን፦ እብ ሰበብ ድስፒሊን ኢሀለዮቱ እት ረአስ መወጥኒን ጀራይም ገብእ ዐለ። ናይ ሰልፍ ሰኖታት ለሜርሐት እብ ሀም ገም (try and error) ልትመረሕ ዐለ። እሊ ህዬ እትለ ገብአት ሰውረት ለልትርኤ አክላጥ ልሙድ ቱ እግል ኒበሉ እንቀድር። ሕነ ህዬ ለትፈንቴነ እግል ንግባእ ይእንቀድር።

ስኣል፦ ገሌ አንፋር ጀ.ተ.ኤ. እምበል ዋዴሕ ኤታን ስያሰት አንበተት ልብሎ። እትሊ ረአይክ ሚ ቱ?

ሽሂድ ረመዳን፦ ጀብሀት ተሕሪር ዎሮ ዋዴሕ ሀደፍ ስያሰ ወኤታን እግሉ ትበገሰት ወህቱ ህዬ ተሕሪር ኤረትርያ ቱ። እሊ ኤታን እሊ እት የም ለአለቡ ምህም ወአሳሲ ንቃጥ ጥራይ ዐለ መሐመድጅምዕ መሐመድዑመር እንዴ ኢገብእ ዋዴሕ አግቡይ ነፈዙቱ ድጊፍ ዐለ። ለዐበ ሰበብ ህዬ እተ ወክድ ለሀይ ፈዛዐት ስያሰት ድህርት ሰበት ዐለ ቱ። እተ ወክድ ለሀይ ጀ.ተ.ኤ. ታምም ወብሹል ፈሀም ስያሰት ይዐለ እግለ እግል ኒበል ራቴዕ ኢመስለኒ።

ሰበቡ ህዩ እሊ እብ ሽቅል ወተጃርብ ለመጽእ እት ኢኮ ወክድየን ለልትረከብ ኢኮን። እት 30 ሰነት ተጅርቦት ሰውረት ኤረትርየ ለመርዴተ አማን ታ።

ሰኣል፦ እት ሰነት 1965 ኤረትርየ እት አርባዕ መንተቀት እት ሰነት 1966 ህዩ እት ሐምስ መንጠቀት ካፈሎታ ለአምጽአዩ አሰባብ ሚ ቱ?

ሸሂድ ረመዳን፦ ሜርሐት ሰውረት ኤረትርየ እግል ተጅርቦት ሰውረት አልጃሃእር አሆታይ መካሰቡ እንዴ አሌሌት በደል ትትነፊዕ እቡ ወኢፋሎታይ ተጅርቡ እንዴ ፈረገት እግል ትድረስ ምኑ በደል ትጅርብ። እንዴ ለገብአት ትግባእ ድራሰት ኢትገብእ እቱ እባሁ ነግለቱ። ሰኣል፦ ሰውረት ኤረትርየ ተጅርቦት አልጄርየ እባህ እት ሜዳን ነፈዞታ ለከልቀዩ መሻክል ሚ ቱ? ሸሂድ ረመዳን፦ መሻክሉ ብዙሕ ዐለ። ገሌ ምን መሻክሉ ሜርሐት መናጥቅ እት መናጥቆም ኡመራእ ገብአው። እሊ እት ፍንጌ ሐምሲተን መናጥቅ ውፋቅ ወመትሳዳይ እግል ኢልሀሌ ወደ። ዴሽ እስትዕማር እብ ሕበር እግል ኢንጋብህ ወናይ ሕበር ኤታን ዐመልያት እግል ንውዴ ኢቀድርነ።ዝያድ ክሉ ህዩ እት ከሰለ ለዐለት ሜርሐት ሰውረት ወእትለ ትፈናተ ድወል ዐረብ ተአንጎጌ ለዐለት ውቅል ልጅነት ቅያደት ጀ.ተ.ኤ. ለዐለት ዕለቀት ስያሰየት ምን ገብእ ወዐስከርየት እት ተሀጎጌ ጌሰት።

ሰኣል፦ ክለ ለተጅርቦት መናጥቅ እኪት እንዴ ኢትገብእ ጃንብ ሰኒ ዐለ እግለ አፎ ለሰኒ ሸነኩ ኢትሓኬን?

ሸሂድ ረመዳን፦ እብ ፈድል መናጥቅ ንዳል ሰውረት ኤረትርየ እት ባርከ ምውዳቅ ጸሓይ ቀላቅሎታት እግል ልትከረዕ ኢቀድረ። ሰውረት ኤረትርየ እት ክሉ እንክራት ኤረትርየ ምውዳቅ ወምፍጋር ጸሓይ ፡ ቅብለት ወግብለት እት ክል ሽብር እግል ትትመደድ ቀድረት። ምናተ እትለ እግል ትትአመር ለሀለ እግለ እት ምግብ ሐምሲተን መናጥቅ መዓወነት ወተንዚም ሰበት ይዐለት አባይ እሊ ሕውነ እሊ ትነፍዐ እቡ። ሐቴ መንጠቀት ምን ብዕደት ሰዳይት ሰበት ኢትረክብ አባይ በነ እንዴ ከርፈ ከትክት ወድየ። ሰውረት እትለ ክእኒ ለትመስል ሓለት እኪት እት ህሌት ዴሽ አቶብዩ እት ሰነት 1967 እት ረአስ በርጌስ ጀራይም እት ወዴ ምድር እግል አንሸፍ ለትብል ስያሰት ትነፍዐ። እብ ሰበብ እለ ስያሰት እለ አብርያእ ትቀተለው፡ ዐዶታት ነደ፡ መዓቅጥን ትሰመመ፡ አላፍ መዋጥኒን ህዩ መሳክቦም እንዴ ሐድገው አስክ ሱዳን ለጅአው። እብ ህግዩ ሐጫር ፍገራት ተጅርቦት መናጥቅ ሰውረት ኤረትርየ እት ክለ ኤረትርየ እግል ትትመደድ ለአቀድረ እት ህለ፡ ለሐዋን ሸነኩ ኢራቴዕ ከጥዋት ናይ ስያሰት ወዐስከርየት እግል ልክለቅ ቀድረ። ሰኣል፦እብ ሰበት ተጅርቦት መናጥቅ ዳገምከ እግልነ። ምናተ ውቅል ምጅልስ

እግል ስልጠቱ በህለት ስለሰ ለጀህት እድሪስ መሐመድ አዳም፡ ዑስማን ሳሌሕ ሰቤ፡ እድሪስ ገላይዶስ ኖስኖሶም ክላፍ ዐለ እግሎም። እሊ ክላፍ ወኢመፋህመት እት ከርስ መናጥቅ አስሐበበ። እብ ፍንቱይ እት አወላይት፡ ካልአይት ወራብዓይት መናጥቅ። እትሊ ረአይከ ሚ ቱ?

ሽሂድ ረመዳን፡ አማን ቱ እድሪስ መሐመድ አዳም፡ እድሪስ ገላይዶስ ወዑስማን ሳሌሕ ሰቤ እት ፍንጌህም ወእት ምጅልስ ሰውሪ መፋህመት ይዐለት። እት ሜዳን እት መናጥቅ ዎሮክ ገርዛሁ እንዴ ሀረስ ሐለቱ እግል ለአደቅብ ጀርባ መሐመድጅምዕ መሐመድዑመር ዐለው። እሊ ህዩ እግለ ሐለት ዝያድ ኬለመየ። እግል ሐለት ሜዳን ወሰውረት ዝያድ ሐምረገ። እብ ሰብብ እሊ መትፈናታይ እሊ ሰውረት ኤረትርየ ወሸዐበ ህዩ ዐውል ቃሊ ደፍዐው።

ሰኣል፡ እት ሰውረት ክም ፈገርክ እት ስነት ለኢገብእ ወክድ እት ስነት 1965 እት ፍንጌ ጆ.ተ. ኤ. ወሐረከት ተሐሪር ናይ ደንጎበ ሐርብ አድሕድ እት ዔለ ጸዕደ ገብአ። ጀብህት ተሐሪር ቅብላት ሐረከት ተሐሪር እብ ሐርብ እግል ትነውከ ለነስአቶ ቀራር ዐስከሪ ከአፎ ትፈስሮ?

ሽሂድ ረመዳን፡ ለወክድ ለህይ ናዩ ስልብያት ወእጃብያት ዐለ እግሎ። ቀደም ሰኣልክ እብልስ ሐቆ ሰውረት 24 አክቶበር 1964 ሸዐብ ሱዳን እግል ሰውረት ኤረትርየ ናይ ተአዩድ ሰዳይት አሴራር ሰላም እት ክሉ መዳይን ሱዳን እት ወዴ መጦር ሸዐብ ወሰውረት ኤረትርየ ክምሰል በጥረ እግል እሸራሕ እፈቴ። ሰውረት ኤረትርየ ሰላሕ እግል ተአግርህ ገበይ ትፈትሐት እግለ። እብ አሳስለ እት ሱዳን ለትከለቀት ሐለት ስያሰት ረአይከ ለትሸሬሕ እቱ እጅትምዓት ወሰሚናራት ገብእ ሰበት ዐለ ለእት ፍንጌ ጀብህት ተሐሪር ወሐረከት ለዐለ ድብዱብ ክላፍ ዝያድ ጀልሐ ወእት ልትኬለም ጌሰ። ክምሰለ እግለ እፈቅድ ሕዝብ እሸትራኪ ሱዳን እት ምግብ ክልኤ ለሐረከት ለዐለ ለክላፍ እግል ባልሐት ወመትፈናታየን እግል ለአጭብበ መባደረት ዕሬ ዋድያም ዐለው።

ሰኣል፡ እብ ሐርብ ለአክተመ በአስ ጀብህት ተሐሪር ወሐረከት ከአፎ አንበተ?

ሽሂድ ረመዳን፡ እብሊ ካፊ ወዋዴሕ ሐብሬ አለብዬ። ምናተ አንፋር ውቁል ምጅልስ፡ እት ሐቴ ምን ጀዛይር ሱዳን ሕቦ ለዐለ አስልሐት ጀብህት ተሐሪር አንፋር ሐረከት ሰርቀዎ እት ልብሎ እስምዕ ዐልኮ። እሊ ጋሪት እሊ እግል መስኡሊን ፈሳይል ጀብህት ተሐሪር ሸርሕዋ እት ሀለው እት ረአስ

ሐርከት እቢ ወከራህየት እግል ልክለቅ ቀድረ። እብሊ ህዬ እብ ዓቅል ለኢልትመረሕ ካልጥ ሐርብ እግል ልትከለቅ ቀድረ።

ሰኣል፦ እብ ረአይክ መን ከልጠ? ሽሂድ ረመዳን፦ ናይ ክልኢቶም ጌጋ ቱ። ሰኣል፦ እብ ከአፎ?

ሽሂድ ረመዳን፦ እብ ረአይ ሜርሐት ውቁል ምጅልስ እግለ ቅድየት ምስል ቅያደት ሐረከት እንዴ ትገሰው እብ ኅማት እግል ልባልሕው ዐለት እግሎም። እብ አማን ሐረከት ተሐሪር እት ግድለ ስላሕ እግል ትሻርክ ንዩተ ሐቆመ ዐለት እግለ፡ እት ፍንጌ ክልኤ ለጀህት ነዐር እግል ኢልትከለቅ በርናምጀ ወኤታነ ወቀራራተ ምስል ቅያደት ጀብህት ተሐሪር እግል ትሽራሕ ዐለት እግለ። እሊ ምን ገብእ ወሎሂ ክሉ እግል ልግባእ ኢቀድረ። ለፍገሪት እት ዔለ ጸዕደ ሐርብ አድሕድ ትከለቀ። ምናተ አስክ እለ ለቀድየት ዋድሐት ኢኮን። ለናይ አማን አስባቡ እግል ፈረጎት ክምሰል ልትሐዜ ኢትሸርሐ።

ሰኣል፦ አንፋር ሐረከት ተሕሪር ኤረትርዩ ሕዝብ ሽውዒ ሱዳን ስላሕ ክም ሀበዮም ሸርሐ፡ ስላሕ ጀብህት ክምሰል ኢሰርቀው ለሐብፎ?

ሽሂድ ረመዳን፦ እሊ አዜ ገሌ አንፋር ሐረከት ልትሃገም ለሀለው ቱ እት ኢኮን በዲር ክእኒ እንሰምዕ ይዐልነ። ለአማን ላቱ፡ ክምሰል በዐል ምግብ ዜርን ለዐለ መሕበር ሽውዒ ሱዳን ከአፎ እንዴ ወደ እግል ሐረከት እብ ምስጢር ምትሐት ጣውለት ስላሕ እግል ለሀበ ቀድር?

ሰኣል፦ ክምሰለ ልትአመር ሕዝብ ሽውዒ ሱዳን እብ አይደልጅየት እተ ወክድ ለሀይ ምን ጀብህት ተሐሪር እግል ሐረከት ዝያድ ቀርብ ዐለ። ወእብሊ ሕዝብ ሽውዒ እግል እስትራትጅያይ መሳልሑ ምስል ሐረከት በጥረ ወክምሰል መዜርናይ እንዴ ገብአ ከድም ዐለ እግል ኒበል ይእንቀድር?

ሽሂድ ረመዳን፦ ለፍክር እግል ልህደጎ እቱ፡ ከአፎ ክምሰል ልትነፈዝ ፍክር ወሐሳብ እግል ልትባደሎ ወጅብ። ለምሽክለት ሕዝብ ሽውዒ ሱዳን ምን ገብእ ወሐረከት፡ እት ፍንጌለ ናይ ሕበር ሀደፍ ለቦም ሐው ደም እግል ኢልትክዔ፡ ሐረከት እት ሜዳን ንዳል ስላሕ እግል ትውዴ ለገብአ ልግባእ ረአይ እቅሩባም ኢልአምፎ።

ሰኣል፦ አስክ እለ እት ፍንጌ ብዝሓም ኤረትርዩን መክሐደ ለትከልቅ ጋሪ ቱ። እንተ ረአይክ ሚ ቱ?

ሽሂድ ረመዳን፦ እብ ረአይ እግል ሐቱ ሐረከት ተሕሪር ስላሕ ምን ሜዳን ወርከዮተ ዋጅብ ኢኮን። ላመ አስሉብ ክቡት ኢኮን። ምናተ ደም ኤረትሪ

እብ ሰላሕ ሐሁ ኤረትሪ እግል ኢልትክጌ ውሕደት እግል ንውዴ ዐለት እግልን ምናተ ለምሽክለት ሳደፈት።

ሰኣል፡ እትለ ወክድ ለሀይ ጀብሀት ተሐሪር ኤረትርዮ ትወድዮ ለዐለት ወራታት ዐስከሪ እት ፍንጌ ክልኤ ለሐረከት መሻክል ዐለ ልትበሀል?

ሸሂድ ረመዳን፡ ለለአግሄ ሐረከት እግለ እብ ጀብሀት ተሐሪር ለገብእ ዐመልያት ህተ ክምሰል ወዴቱ ሸሬሕ ተአፈግር ዐለት። እሊ ህዬ እግለ እት ፍንጌ ክልኢቱ ሐረካት ለዐለ ክላፍ ዝያድ እግል ለአትሳውሮ ቀድረ። ዝያድ ለለአትፈክር ጀብሀት ተሐሪር ተንዚም ምውሓድ እብ ጀብሀት ሸዕብዮት ተሐሪር ኤረትርዮ ገብእ ለዐለ ዐመልያት አነ ወዴክዎ እት ትብል በያናት ተአፈግር ዐለት።

ሰኣል፡ ክምስለ ቀደም እለ ለሸርሐካህ ተጅርበት መናጥቅ እት ጀ.ተ.ኤ. ክል መንጠቀት እት መንጠቀተ ክም ትትከልክል ወእት ፍንጌ መናጥቅ ደግሽ ክም ልትከለቅ ወደ። እሊ ህዬ ቅወት ዲሙቅራጥየት እግል ተአብሀዝ ገበይ ፈትሐ። እትሊ ለመጽእ ሰኣል እት ሐምሲተን ለዐለው ቅዋት ዲምቅራጥየት ውሕደቱ እንዴ አደቀበ እተ እት ስነት 1969 ለገብእ ምእተመር አዶብሐ እት መስልሐቱ እግል ልበድሎ ኢቀድረ።እግል ሚ ፈሸለ?

ሸሂድ ረመዳን፡ ሰልፍ ክሉ እለ ዲሙቅራጥየት ቅወት እት ከርስ ጀብሀት ተሐሪር ተቅዱር ካምል እንዴ አምጽአት፡ ለእት ከሰለ ለዐለው ቅያደት ሰውረት ወእግለ ምን እራረ እት ካርጅ እንዴ ገብእ መሬሕ ለዐለ ውቁል ምጅልስ ቅያደት ወርከዮት ለልብል ሀደፍ ዐለ እግሉ።

ሰኣል፡ እትሊ ቀናዐት እለ ለአብጽሐተኩም ሚ ተ?

ሸሂድ ረመዳን፡ ናይ ከርስ መሻክል ሰውረት ሐቆመ ኢባልሐነ፡ ለመሻክል ምስል ወክድ እንዴ ልትኬለም እግል ሊጊስ ክም ቀድር እሊ ህዬ እተ ሄራር ናይ ስያሰት ወዐስከርየት ለሳድፍነ መታክል ዝያድ እግል ልትሐባለክ ክም ቀድር ኤማን ወቀናዐት ዐለ እግልነ። ወእብሊ እት ብንየት ሸክለ ተንዚም ወክድ ለጠልቦ ዐለ። እተ ሐለፍናህ ተጅርበት እት ፍንጌ መስኡሊን መናጥቅ፡ ቅያደት ሰውረት ወወቁል ምጅልስ መቅሬሕ ሰበት ይዐለ፡ እብሊ መሻክል እሊ ለትአዘው ኤረትርዱን ሳጅኢን ውሕደት መናጥቅ እግል ለህሌ ዝያድ ድቁጣት ወደው። እሊ ህዬ እት ስነት 1969 እት ከርስ ጀብሀት ናይ ተስዬሕ ጀብሀት እግል ትትፈተሕ መንገአት ከስተ። እሊ ጀብሀት እለ ፍንጌይ ሕዝብ እንዴ ኢገብእ ሄራር ሰውረት እግል ሰይሐት ወአርትዖት እት ከርስ ጀብሀት ተሐሪር ለትናድል ዲሙቅራጥየት ቅወት ተ።

ስኣል፦ አወለይት ወካልኣይት መናጠቀት ቀራራት ዓራድዬብ እግል ኢልነፍዘ ኣንስሐበዩ? ሸሂድ ረመዳን፦ እትሊ እብ ዋዴሕ ለትሸርሐ ኣለቡ። እምበል ስበብ እት እጅትማዕ መጻኦ ይዐለው።ሐቆ ኣምዔላት ክልኢተን መናጥቅቅያደት ሰውረት ወውቁል ምጅልስ ውሕደት ሱላሰየት እግል ኢትግባእ እበ እግለ ቀድሮ እግል ልክደሞ ኣንበተው።እሊ ህዬ ኣት ወሬሕ ኣኣጎስት 1969 እት ኣዶብሐ ለገብኦ ምእተመር ተርጀመው።ለማተመር ለገብኦ ልግባእ ሸክል ውሕደት ይዐለ እቱ።እለ ኣማን ለልኦክድ ህቱ ለሰበቡ መሻክል ወመትፈናታይ ኣስክ ሐርብ ኣድሕድ ዋለ።ምእተመር ኣዶብሐ ህዬ እብ ፍገሪቱ ልትቀየሰ።

ስኣል፦እትሊ በዲር ለትስኣልክም ስኣል እግል ኣቅብል፡ድሚቅራጥዪን ቅወት እግል ሚ እግል ለኣትሕዶ ኣኢቀድረው?

ሸሂድ ረመዳን፦ እብ ረኣዬ እት ቅወት ዲሙቅራጥየት እግል ቀቲል ለትለከፊት ኮናት ዐለት ኣግል ኣኢበል እቀድር። ክምሰል ልትበሀል ምእተመር ኣዶብሐ ምእተመር ውሕደት እንዴ ኢገብእ፡ ቅወት ዲምቁራጥየት እግል ቀቲል ወሀፈሾት ለትበገሰ ምእተመር ዋዪዲብ እግል ንስመዮ እንቀድር።

ስኣል፦ ውሕደት ሱላሰየትመ ቀድመለ ምእትመር ክምሰል ልትጠለብ ውሕደት ይዐለት። እብሊ እት ኣጅትማዕ ኣዶብሐ ኣድሕድ እግል ልጽበጦ ኢቀድረው። ክምሰሌህ ዐለ መኣኢፋሉ?

ሸሂድ ረመዳን፦ ኣማን ተ። ቀደም ምእትመር ኣዶብሐ እትን ፍንጌ ውሕደት ሱላሰየት ክክላፍ ብዙሕ ዐለ፡ ውሕደት ወዲምቅራትየት ለኣኢልሐዙ ጀሃት እት ምእተመር ኣዶብሐ ኣጀንደቶም ፈርደው። ውሕደት ሱላሰየት

ክምሰል ልትጠለብ ውሕደቶም እድቁባም ምን ለዐሉ ለለሐዝዎ ሀደፍ እግል ልብጽሐ እት ምእተመር አዶብሐ አሳሲ ሀደፍ እግል ልብጽሐ እግል ወእበ ህቶም ጠሉቡ አግቡይ እግል ልጊስ ወወደው ዐለው።

ስኣል፦ እግል ሚ ወእብ ከአፎ ክላፍ ኣት ውሕደት ሱላስየት ትፈጠረ?

ሽሂድ ረመዳን፦ ሰልፍ ክሉ እት ፍንጌ መትአሳስ ውሕደት ሱላስየት ኣት ስብተምበር 1968 ወማትመር አዶብሐ እት ኣኣጎስት 1969 ለዐለ ወክድ ጨቢብ ዐለ። ለፍከረት ክምሰል ትትጠለብ ኢትነቀሸት ወኢፈይሐት። ውሕደት ህዩ ክምሰል ንተምነዩ ለዐልነ ሰበት ኢተረደት እግል መሻክል ወክላፍ ቅሉዕ ዐለ።

ስኣል፦ ስያሰት ካርጅየት ጀ.ተ. ኤ. ኣት ሱላታት ከአፎ ትቅየመ?

ሽሂድ ረመዳን፦ ዋድሐት ስያሰት ካርጅየት ይዐለት። እብሊ እት ክል ዐሲመት ድወል ዐረብ ክም ሸማል ለትትሼሬ ወልትትባደል ስያሰት ዐለት ኣግል ኢበል እቀድር።እት ደንጎበ እብሊ መከይድ እሊ እት ድወል ዐረብ ዋዴሕ ለኢገብኣ ቀሺሽ ለመስል ረአይ እግል ልትከለቅ ቀድረ። እት ሜዳንመ ኢፋሎታይ ተአሲር ዐለ እግሉ።

ስኣል፦ እብሊ ጋር እሊ እንዴ አፍይሐከ ወሸርሐከ እግልነ?

ሽሂድ ረመዳን፦ ሜርሐት ጀ.ተ.ኤ. ሱርየት ትገይስ እት ህሌት እግለ ኣት ሰልጠት ለህለ ሕዝብ ለለሐምድ ወለሐሌ ሸሬሕ ለአፈግሮ ዐለው። በቅዳድ ካይሮ ወርያድ ትገይስ ኣት ህሌትመ ክምሰሌሁ ትወዴ። እሊ ክም እምኣራዊቶ ለልትባደል መባጥር እግል ሰውረት ኤርትሮዩ ዝያድ ኣዘዩ። ምስል ክሉ እሊ መሻክሉ ወለዐለት ፍገሪት እኪት ጅብህት ተሐሪር ምን ገብእ ወምጅልስ ቅያደት እሊ አግቡይ እሊ እግል ተለው።

ስኣል፦ ምን ተስዩሕ ጅብህት ተሐሪር እንዴ ኣዘምኩም እት ዩልዮ 1970 ቅዋት ተሐሪር ሸዓብየት እግል ተአስሶ ለጅብሬኩም ኣስባብ ሚ ቱ?

ሽሂድ ረመዳን፦ ሰልፍ ክሉ ቅዋት ተሐሪር ሸዓብየት ክም ሕር ኖሱ ለቀድረ ተንዚም ክምሰል ኢኮን እግል ልትአመር ህለ እግሉ።ኣክላጥ ጅብህት ተሐሪር እግል ሰይሐት ለትበገስ ክምሰል ቱ ሸርሐ።ምናተ ዎሮ ፈሬዕ ምን ጅብህት እብ ሸደት እንዴ ትቀወመት “ቅብላት ንዳል ለትበገስት ሒለት” እንዴ ሰሜት እት ፍንጌ ክልኢትነ ለዐለ ክብሪ ሰብረቱ። እብሊ እት ደንጎበ ቅዋት ተሐሪር ሸዓብየት እብሊ ራቴዕ ለትብሎ አግቡይ ንዳለ እግል ተአተላሌ ሐሬት።ምነት ዩናዩር 1977 ለገብኣ አዋላይ ምእተመር ጅብህት ሸዓብየት ተሐሪር ኤርትሮዩ

ሐቆሁ ህይ ጀብሀት ሸዐብየት እግል ዲሙቅራጥየት ወዳደለት እበ ትብል ስሜት ልትአመር ሀለ።

ስኣል፡ ናይ ተሰዬሕ በርናምጅኩም ሀደፉ ሚ ዐለ?

ሸሂድ ረመዳን፡ ምን ብዳየትነ ሰውረት ኤርትራየ ራቴዕ ስለል እት ታሪክ ስያሰት ዓዳትወዕስክርየት እግል ትሄርር። እግለ ኣብ ቅድረት ሰውረት ለልተልሀው ሕሳብ እግል ልግባእ እግሎም፡ለኣክላጥ ወድው ቅያዳት ወመስኡሊን እት መሐክመት እግል ልትቀደጥ ሀለ እግሎም እንብል ዐልነ። ሕነ ድድ ውሕደት ክምሰል ይሕነ፡ እብ ከይነት እንዴ ኢገብእ እብ ኣማን ራትዐት ውሕደት እግል ትትብኔ ክምሰል ወጅብ እት ወሳይቅነ ስጅል ሀለ። ምናተ ጀብሀት ተሐሪር እት ኣክቶበር 1971 ኣውላይ ምእትመር እተ ሰሜቶ ምእትመር ድድነ ምስዳር እግል ትትነሳእ ቀራር ሐለፊት።እብ ኣማን እሊ ስልፋይ ምእትመር ጀብሀት ተሐሪር ወምጅልስ ሰውሪ ኣብ ክሉ መቃደስ ናይ ቀትል ምእትመር ዐለ እግል ኒበል እንቀድር። እት ፍክር ሜርሐት ጀብሀት ተሐሪር ለክላፍ እብ ሰላሕ እንዴ ኢገብእ እብ ንቃሽ እግል ልትባለሕ ምስልነ ገበይ እግል ልፍትሐ ንየት ወምራድ ይዐለ እግሎም። ጀብሀት ተሐሪር ቅብላት ቅዋት ተሐሪር እት ፈብራዩር 1972 ትሉሉይ ሕሩባት ወዴት።ኣት ደንጎበ ናይ ቅታል ምራደ እግል ተኣትምም ሰበት ኢቀድረት እት ማዮ 1975 ለገብእ ምእትመር እንዴ ኢትረዴ እግል ትትከበተነ ትቀሰበት።

ስኣል፡ እት ፍንጌ ጀብሀት ሸዐብየት ተሐሪር ኤርትራየ ወምጅልስ ሰውሪ ብዙሕ እትፋቅያት ገብኣ። እሊ እትፋቅየት እሊ እግል ሚ እት ፍዕል ኢተርጀመ?

ሸሂድ ረመዳን፡ ሰልፍ ክሉ ኣብ ምራድ ኖሱ እት ባድየት 1975 እት ፍንጌ ክልኤ ለተናዚም ገብእ ለዐለ ሐርብ እግል ልብጠር እብ ምራዱ ምስዳር ለነስኣ ሸዐብ ኤርትራየ እግል ሐብም እፈቴ። እንዴ ኣትሐድነ ስልሓነ ቅብላት ምር ዐደ(ኣባይ) እግል ልግባእ ትሐሰበ ወጠልበ። እት ከበሰ እብ ሸዐብ ለትነስኣት ምስዳር ምስል እንዴ ትገሴነ እግል ንትጋሜ ገበይ ትፈትሐት እግልነ። እት ምግብ ክልኢቱ ተናዚም ልጃን ተኣሰሰ።ቅያደት ክልኣት ለእንክር ምስል እግል ልትገሰው ልጃን ነሻጣት ኣንበተት።ለሐለት ክእኒ እት ህሌት፡ምጅልስ ሰውሪ ካልኣይ ምእትመር ወደ። ለዋፈቅነ እቱ ናይ ሕበር ንቃጥ ወራታት ልጃን እንዴ ኬደው፡እት በቅዳድ ምስል ዑስማን ሳሌሕ ኣትፋቅ ፈረመው።እብ ኣሳስ ኣትፋቅ በቅዳድ እት ሰብተምበር 1976 እት ሽርቱም ናይ ውሕደት ኣታፋቅየት ፈረመው።

ስካል፡-ምጅልስ ሰውሪ ምስል ሰቤ ውፋቆም ወቅብላትኩም በጢሮም እብ ከአፎ እግል ትሽርሑ?

ሽሂድ ረመዳን፡-ክመ መስለኒ ሜርሒት ጀብሀት ተሐሪር እሊ እብ ቂተ ወእብ ሕፍዝ ለወዴቱ ቱ። እብ ሒለት እግል ተሰርተነ ክምሰል ኢትቀድር ሐቆለ አከደት እብ ስያሰት እግል ተአትሐውነን ወእት ምግብነ እንዴ አቴት ክላፍ እግል ትክለቅ ለወዴቱ ኤታን ዐለ። እሊ ካልጥ ናይ ገላዩል ፍክር ቱ። እብ ድዱ ዑስማን ሳሌሕ ሰበ እግል ቅዋት ተሐሪር ሸዑብዩ ክም መትሻቀዩ ሜዛን ሒለት እግል ልትነፈዕ እቡ ናዩ ፍክር ዐለ እግሉ። ምናተ ቅዋት ተሐሪር ዋድሐት ስያሰት ወበርናምጅ ሰበት ዐለ እግሉ ክሉ ለትጃርብ እግል ልፍሸል ቀድረ።